

OECDs RETNINGSLINJER FOR FLERNASJONALE SELSKAPER

Norges kontaktpunkt
for ansvarlig
næringsliv

Fra: Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv

Til: Finansdepartementet

Høring – Forslag til ny lov om opplysninger om bærekraft

Innspill fra Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv.

Vi refererer til departementets høringsbrev av 30. oktober 2020 og det vedlagte høringsnotatet utarbeidet av Finanstilsynet om gjennomføring av EU-regelverk om bærekraftig finans. Vi viser også til at Kontaktpunktet fikk innvilget forlenget frist for høringsinnspill til 20. januar.

OECDs kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv er et upartisk, uavhengig offentlig organ som gir ikke juridisk bindende rådgiving i samsvar med OECDs retningslinjer. Kontaktpunktet har som mandat bl.a. å bistå norske myndigheter i arbeidet med å fremme OECDs retningslinjer, behandle henvendelser og klager mot selskaper som Kontaktpunktet mottar og bistå med råd og veiledning.¹

Hovedpunkter i Kontaktpunktets innspill

Den nye EU-reguleringen legger opp til at næringslivet skal ha en helhetlig tilnærming til det bærekraftige, og dette gjelder ikke kun det grønne.

Taksonomien setter opp seks konkrete miljømål som kategoriserer hva som skal til for å oppnå Paris-avtalens mål og som blir sett på som vesentlige drivere.

Av de seks miljømålene skal aktiviteten bidra i vesentlig grad til ett av dem, men samtidig ikke gjøre vesentlig skade på de andre fem. Taksonomien setter også opp minimumskrav om sosiale forhold, om at aktiviteten også skal være i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper om næringsliv og menneskerettigheter (UNGPs), herunder prinsippene og rettighetene i ILOs kjernekonvensjoner og FNs menneskerettighetserklæring og gjennomføre aktsomhetsvurderinger på disse områdene.

¹ [Mandat-Kontaktpunktet-2018.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Sammenhengen mellom miljø- og klimamålene og minimumskravene på styring og sosiale forhold.

Kontaktpunktet understreker at EU-kravet ikke innebærer noen nye forpliktelser for næringslivet. Regjeringens forventninger til at norske selskap etterlever OECDs retningslinjer og UNGP, og gjør aktsomhetsvurderinger, ligger allerede i retningslinjene og regjeringens handlingsplan for næringsliv og menneskerettigheter. Dette er også tydelig uttrykt i eierskapsmeldingen,² og av Utenriks- og næringsminister.³

Klima og miljø stjeler ofte fokus i diskusjoner om bærekraft, men taksonomien gjelder altså hele universet innen ESG, som på norsk kan oversettes til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring. Det er dermed en rekke aktiviteter som i utgangspunktet kan oppfattes som grønne, men som likevel ikke oppfyller minstekravene i taksonomien dersom de ikke skjer i henhold til standardene på det sosiale området. Eksempler kan være batterier til el-biler, som kan ha komponenter som er utvunnet gjennom bruk av barnearbeid og utvinningsmåter som skader miljøet og arbeidstakerne, resirkulerte og miljøvennlige produkter som kan være tilvirket i leverandørkjeden med tvangsarbeid eller manglende muligheter for å ivareta faglige rettigheter. Grønne og fornybar energi-prosjekter med vind- vann eller solkraft kan kreve store arealinngrep som kan innebære negative konsekvenser for lokalbefolkning, tvangsflytting og/eller risiko for brudd på urfolks rettigheter.

Høringsnotatet gir inntrykk av at forordningene primært retter seg mot finansaktører. Kontaktpunktet viser til at forordningen vil innebære at *selskapers* evne til å gi informasjon om risikobaserte aktsomhetsvurderinger, som OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper legger opp til, er en nødvendighet for at finansaktører skal kunne overholde sin opplysningsplikt. Det er dermed ikke bare finansaktørenes interesser som skal ivaretas gjennom den nye loven men også selskapenes. Her tenker vi spesielt på ivaretagelse av selskapenes interesser i form av økt veiledning fra myndighetene for å imøtekomme kravene. Kontaktpunktet mener også det er uheldig at sammenhengen mellom den nye loven som foreslås, og forslaget til lov om virksomhetens åpenhet om leverandørkjeder,

² <https://www.responsiblebusiness.no/nyheter/regjeringen-selskaper-skal-vaere-ledende-i-sitt-arbeid-med-ansvarlig-virksomhet/>

³ https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/naringslivssamarbeid-i-utlandet/innsikt/forventninger_retningslinjer/id2076270/

kunnskapsplikt og aktsomhetsvurderinger (heretter Åpenhetsloven) ikke nevnes i notatet.⁴ Denne bør ivaretas i det videre arbeidet med begge disse lovforslagene. Kontaktpunktet har avgitt høringsinnspill også til Åpenhetsloven.⁵

En forutsetning for at finansaktører skal kunne etterleve opplysningskravene, er dermed at selskaper deler informasjon. Slik som flere andre høringsinstanser har påpekt, mener Kontaktpunktet at det er viktig at det etterstrebes samsvar mellom opplysningskravene i forordningene, og regnskapsloven § 3-3c *Rapportering om samfunnsansvar*. Dette kan gjøres gjennom en referanse til den nye loven eller at regnskapsloven § 3-3c flyttes til lov om opplysninger om bærekraft. Vi noterer også at de fleste finansaktører investerer i selskaper som er registrert utenfor Norge, og som dermed ikke omfattes av regnskapsloven. Regnskapslovens krav bør dermed ikke ha andre krav enn de forordningene stiller.

Samstemthet i regelverket bør tilstrebes. Regnskapsloven § 3-3 c sier i dag ikke noe om de aktsomhetsvurderingene som forordningene legger opp til og er p.t. ikke revidert i tråd med regnskapsdirektivet (Direktiv 2013/34/EU) og endringsdirektivet (Direktiv 2014/95/EU). Disse har en nær sammenheng med de nye forordningene. Klassifiseringsforordningen skal bl.a. gjelde finansmarkedsdeltakere og foretak som skal offentliggjøre ikke-finansiell informasjon i tråd med artikkel 19a og 29a i EUs regnskapsdirektiv og endringsdirektiv.

Endringsdirektivet stiller i Artikkel 19a krav til informasjon om miljømessige, sosiale og arbeidstakerrelaterte forhold, *respekt for menneskerettigheter*, samt bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser, herunder 1) en kort beskrivelse av foretakets forretningsmodell; b) en beskrivelse av foretakets retningslinjer på disse områdene, herunder *aktsomhetsvurderinger* som er foretatt; c) resultatene av dette arbeidet; d) de mest vesentlige risikoene på disse områdene i tilknytning til foretakets virksomhet, herunder, der det er relevant og forholdsmessig, om forretningsforbindelser, produkter eller tjenester som sannsynlig vil kunne forårsake negativ innvirkning og hvordan foretaket styrer disse risikoene; e) kritiske suksessfaktorer (KPIer) som er relevante for selskapet.

Kontaktpunktets innspill til utvalgte temaer:

Inkorporasjon gjennom lov

Finanstilsynet foreslår at forordning 2019/2088 (offentliggjøringsforordningen - SFDR) og forordning 2020/852 (klassifiseringsforordningen) gjennomføres via inkorporasjon gjennom en egen lov som henviser til forordningen. Dette fremstår som hensiktsmessig da EU-reguleringen er i endring og det skulle kreve store ressurser for lovgiver å holde trinn med utviklingen. På den måten unngår man også særnorske tolkninger av reguleringen. Kontaktpunktet støtter at forordningene inkorporeres gjennom henvisning i lov også fordi de har effekt på andre deler av lovgivingen.

EUs taksonomi referer flere steder til at minimumskravene handler om ivaretagelse av sosiale interesser. Taksonomiens krav om sosiale forhold og til å etterleve OECDs

⁴ <https://www.regjeringen.no/contentassets/7fb040bb744c43d0896b99a3dbbc91cb/195794-bfd-etikkrapport-web.pdf>

⁵ [oecd.pdf \(regjeringen.no\)](#)

retningslinjer og UNGP, innebærer at virksomheter bør utarbeide en policy og retningslinjer på tema som menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og klima, åpenhet og korrupsjon, og selskapet skal kartlegge og forebygge negative effekter fra virksomheten og leverandørkjeden og i sine forretningsforbindelser (gjøre såkalte aktsomhetsvurderinger). Taksonomiens krav til etterlevelse av OECDs retningslinjer og UNGP og metoden aktsomhetsvurderinger er godt beskrevet i rapporten til ekspertgruppen for grønn finans og taksonomi (TEG-rapporten) avsnitt 2.1.5 «Minimum Safeguards». ⁶

FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (som ble etablert allerede i 2011 og som taksonomien refererer eksplisitt til) legger fast at stater har en *plikt til å beskytte* menneskerettighetene og at selskaper har et *ansvar for å respektere* menneskerettighetene. UNGP og menneskerettskapitelet i OECDs retningslinjer er samordnet, og stiller like krav til selskapene. Det er viktig at forskrifter og veiledning om sosiale forhold som utarbeides på basis av *lov om opplysninger om bærekraft* er i tråd med ordlyden i retningslinjene fra FN og OECD. Høringsnotatet viser til forhold som angår menneskerettigheter i definisjonen av begrepet bærekraftsfaktorer. I tråd med ordlyden i forordningen, bør det stå *respekt for menneskerettigheter*. Videre bør den fullstendige oppregningen av relevante instrumenter tas med i henvisninger til art. 18 i klassifiseringsforordningen dvs. OECDs retningslinjer og UNGP, herunder prinsippene og rettighetene i ILOs åtte kjernekonvensjoner og FNs menneskerettighetserklæring.

Der er positivt at regjeringen nå iverksetter tiltak for å styrke den formelle statusen til standardene for næringslivets menneskerettsansvar. Det økende behovet for tilsyn, støtte og veiledning blir nevnt lenger ned i dette notatet.

Taksonomien og risikobaserte aktsomhetsvurderinger

Det å være underlagt taksonomien kommer til å kreve økt innsats av både investorer og selskaper. Men da den kan få effekt som en slags sertifisering, som gjør at det blir lettere å få godkjent lånesøknader og tiltrekke seg investeringer, kan den også innebære store fordeler for virksomheter.

For å oppfylle taksonomiens minimumskrav, er det viktig at selskaper setter seg inn i og etterlever prinsippene i OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper og gjør såkalte «risikobaserte aktsomhetsvurderinger». Dette innebærer at selskaper gjennom en kontinuerlig prosess skal identifisere, forebygge, redusere og redegjøre for hvordan de adresserer faktiske og potensielle negative konsekvenser i egen virksomhet, i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser.⁷ Her er en illustrasjon fra OECDs veileder som viser prosessen:

⁶ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/publication/sustainable-finance-teg-final-report-eu-taxonomy_en

⁷ [Kontaktpunktets årsrapport 2019 – Ansvarlig Næringsliv \(responsiblebusiness.no\)](#)

OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Tilsyn og veiledning

Høringsnotatet legger ikke opp til at Finanstilsynet skal foreta en «kvalitativ vurdering av de opplysninger foretakene gir som bærekraftig virksomhet». For å sikre at opplysningene gir informasjon som svarer til kravene om aktsomhetsvurderinger i forordningene mener kontaktpunktet det er viktig at også opplysningenes *kvalitet* sikres tilsyn, herunder om risikovurderingene er gode og grundige nok, om tiltakene selskapet har satt i verk for å forhindre negativ påvirkning er gode og tilstrekkelig effektive osv. Dette krever kompetanse om aktsomhetsvurderinger, særlig med hensyn til menneskerettigheter, som Finanstilsynet i utgangspunktet ikke har.

Kontaktpunktet mener at EUs forordninger, og i forlengelsen dette lovforslaget, vil kreve en omfattende opptrapping av det offentlige kompetanse og ressurser til å gi veiledning om ansvarlig næringsliv og aktsomhetsvurderinger. Dette gjelder både i tilsynsordningen som loven etablerer og hos andre offentlige aktører som gir næringsstøtte og veiledning til næringslivet. Det er allerede nå stort behov for støtte til næringslivet på dette området. Både Finanstilsynet, OECDs kontaktpunkt og Amnesty International undersøkte i 2020 i hvilken grad norske bedrifter rapporterer om bærekraft og spesielt menneskerettigheter. Alle de tre undersøkelsene viste at selskaper rapporterer i altfor lav grad og har liten grad av kunnskap om både OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper.⁸

Norges kontaktpunkt er et ekspertorgan som har unik kompetanse på forventningene til ansvarlig næringsliv og aktsomhetsvurderinger, og bør derfor inngå som en naturlig del i opptrappingen av dette arbeidet. Kontaktpunktet bistår gjerne med denne kompetansen til nye eller etablerte veilednings- og tilsynsordninger som følge av en ny lov. Partene i

⁸ <https://www.responsiblebusiness.no/nyheter/kontaktpunktets-undersokelse-om-ansvarlig-naeringsliv/>

arbeidslivet og den norske ILO-komiteen har sentral kompetanse på faglige rettigheter. Det er også flere relevante aktører som vil kunne bidra med sin kompetanse og erfaring på menneskerettigheter og forebygging av risiko, som for eksempel Etisk handel Norge, Norges institusjon for menneskerettigheter, Raftostiftelsen og Amnesty.

Kontaktpunktet mener at den stadig økende oppmerksomheten om ansvarlig næringsliv, som både arbeidet med Åpenhetslov og loven som nå er på høring har ført med seg innebærer at Kontaktpunktet og relevante tilsynsorganer bør styrkes og tilføres økte ressurser.

Sammenheng med Regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene

Kontaktpunktet har i sitt innspill til regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene ⁹ løftet fram betydningen av EUs taksonomi, og minimumsstandarden om at selskaper skal etterleve OECDs retningslinjer og gjøre aktsomhetsvurderinger for å kunne klassifiseres som bærekraftige investeringer. Kontaktpunktet viser til at regjeringen uttrykker at de forventer at norske selskap kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer og gjør aktsomhetsvurderinger. Samtidig er det bekymringsverdig at Kontaktpunktets næringslivsundersøkelse viser at norske selskaper har lav eller ingen kjennskap til OECDs retningslinjer og manglende kunnskap og gjennomføring av aktsomhetsvurderinger. ¹⁰

⁹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/5a5f8e3323c14acaa0a30f54412588a3/norges-kontaktpunkt-for-ansvarlig-naringsliv.pdf>

¹⁰ <https://www.responsiblebusiness.no/nyheter/kontaktpunktets-undersokelse-om-ansvarlig-naeringsliv/>